

Економічні закономірності функціонування та розвитку економічного потенціалу міста

Р. Е. ГУЛЯК

Харківська національна академія міського господарства

Особлива увага у дослідженні приділяється економічним закономірностям, в результаті розуміння яких буде легше пізнати процес функціонування та розвитку економічного потенціалу міста та його складових. В економічній літературі наводиться достатньо великий перелік (близько 30) законів економіки. Усі економічні закони по суті є лише окремими закономірностями щодо різних аспектів економіки, які поділяються на кілька груп і класифікуються по сферам дії. Визначення фундаментальних економічних закономірностей (всезагальних, системоутворюючих) відбувається завдяки руху від часткового до загального, а виявлення окремих та часткових закономірностей стає наслідком використання зворотного методу – від загального до часткового. У табл. 1 здійснено розподіл економічних закономірностей за ознакою їх відношення до компонент економічного потенціалу.

Майже всі представлені закономірності, які впливають на розвиток економічних ресурсів міста, мають об'єктивний характер впливу. Натомість дія закономірності програмного розвитку економіки носить суб'єктивний характер і уособлює міський та державний регулюючі впливи.

Вплив названих вище об'єктивних та суб'єктивних закономірностей можна відстежити завдяки прояву закономірності композиції та пропорційності. За часів соціалістичної економіки вона відома як закономірність планомірного та пропорційного розвитку народного господарства. Зазначена закономірність вказує на необхідність певного співвідношення між частинами цілого, а саме на взаємообумовленість та взаємозалежність елементів системи між собою та з її цілями. Досягнення необхідних пропорцій та відповідності елементів один одному та цілям рівнозначно підвищенню життєздатності, підвищенню рівня самозбереження системи, що відповідає системному принципу самоорганізації, якого необхідно дотримуватися при дослідженні цілеспрямованих макроекономічних систем. Для більш повного відображення сутнісних сторін дії закономірності композиції та пропорційності на економічний потенціал міста, необхідно звернутися безпосередньо до такої характеристики, як пропорційність розвитку.

Таблиця 1

Економічні закономірності, що впливають на розвиток компонент економічного потенціалу міста

Компоненти	Найменування закону	Сфера дії	Фаза виробництва; характер впливу
1	2	3	4
Ресурсна	Зростання потреб	суспільне	–; всезагальний,

	Нерівномірності розвитку	виробництво	системо утворюючий
	Неухильного зростання продуктивності		
	Розширеного виробництва		—; загальний
	Конкуренції		виробництво; специфічний
	Попиту та пропозиції		
Організаційна	Розширеного виробництва		виробництво та обмін товарів
	Вартості	виробництво; специфічний	
	Конкуренції		
	Концентрації виробництва		
	Зниження граничної корисності		
	Попиту та пропозиції	грошового обігу	обмін; специфічний
	Закон Коперника–Грешема		
	Національної маси		
	Економії часу	суспільного виробництва	—; всезагальний, системоутворюючий
	Зростання потреб		
	Адекватності виробничих відносин продуктивним силам		
	Нерівномірності розвитку		
	Неухильного зростання продуктивності		
	Розподілу праці		
	Зростання екологічних витрат	—; загальний	
	Енгеля	розподіл доходів	споживання; загальний
	Паретто		
	Розподілу по праці		розподілу; специфічний
	Розподілу через суспільні фонди споживання		
Управлінська	Закон програмного розвитку економіки	методи управління	—; загальний
	Одержавлення економіки		
	Композиції та пропорційності (планомірного та пропорційного розвитку)		